

رابطه بین باورهای بین فردی و ذهنی سازی با تعهد در رابطه در زنان و مردان متأهل

The relationship between interpersonal beliefs and mentalization with relationship commitment in married men and women

Arzu Mafi

Master's student, Department of Psychology, Danesh Alborz University of Science, Qazvin, Iran.

Leila Tarabian

Assistant Professor, Department of Psychology, Danesh Alborz University of Science, Qazvin, Iran.

Email: L.torabian@yahoo.com

آرزو مافی

دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی، دانشگاه دانش البرز، قزوین، ایران.

لیلا ترابیان*

استادیار، گروه روانشناسی، دانشگاه دانش البرز، قزوین، ایران.

Abstract

The purpose of this research is the relationship between interpersonal beliefs and mentalization with commitment in the relationship in married men and women. For this purpose, descriptive-correlation method was used. The statistical population of the present study was all men and women aged between 25 and 45 living in Tehran city, and 384 people were selected by available sampling method. In order to collect data, the marital commitment questionnaire of Adams and Jones (1997), the reflective activity questionnaire of Fonagy et al. (2016), and the questionnaire of communication beliefs of Idelsen and Epstein (1982) were used. Data analysis was done using Pearson's correlation coefficient. The results showed that interpersonal beliefs and mentalization are related to commitment in the relationship between married men and women aged 25 to 45 in Tehran. These findings indicate that with the increase of interpersonal beliefs (belief in destructiveness, expectation of mind reading, immutability of spouse, sexual perfectionism and gender differences), the commitment in the relationship decreases. Also, by increasing the confidence component of the mentalization variable, the marital commitment increases and the uncertainty component also causes the commitment in the relationship to decrease. The results of the present research can be used in developing educational programs before marriage,

چکیده

هدف از پژوهش حاضر رابطه بین باورهای بین فردی و ذهنی سازی با تعهد در رابطه در زنان و مردان متأهل است. بدین منظور از روش توصیفی-همبستگی استفاده شد. جامعه آماری پژوهش حاضر، تمامی مردان و زنان با دامنه سنی ۲۵ الی ۴۵ ساله ساکن شهر تهران بودند که تعداد ۳۸۴ نفر به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. جهت گردآوری داده ها از پرسشنامه تعهد زناشویی آدامز و جونز (۱۹۹۷)، پرسشنامه کنش‌وری تأملی فوناگی و همکاران (۲۰۱۶)، پرسشنامه باورهای ارتباطی ایدلسن و اپستین (۱۹۸۲) استفاده گردید. تحلیل داده ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون انجام شد. نتایج نشان داد که باورهای بین فردی و ذهنی سازی با تعهد در رابطه زنان و مردان متأهل ۲۵ تا ۴۵ ساله شهر تهران رابطه دارد. این یافته‌ها حاکی از آن‌اند که با افزایش باورهای بین فردی (باور به تخریب‌کنندگی، توقع ذهن‌خوانی، تغییرناپذیری همسر، کمال‌گرایی جنسی و تفاوت‌های جنسیتی)، تعهد در رابطه کاهش می‌یابد. همچنین با افزایش مولفه اطمینان از متغیر ذهنی‌سازی، تعهد زناشویی افزایش و مولفه عدم اطمینان نیز باعث کاهش تعهد در رابطه می‌شود. از نتایج پژوهش حاضر می‌توان در تدوین برنامه‌های آموزشی پیش از ازدواج، توانمندسازی زوجین و مداخلات زوج‌درمانی استفاده کرد.

واژه‌های کلیدی: تعهد در رابطه، باورهای بین فردی، ذهنی سازی.

empowering couples and couple therapy interventions.

Keywords: relationship commitment, interpersonal beliefs, mentalization.

پذیرش: خرداد ۱۴۰۳

دریافت: فروردین ۱۴۰۳

نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

از جمله خصایص ازدواج‌های موفق وجود تعهد زناشویی است. به باور لامبرت و دوهیتی^۱ (۲۰۰۸) ازدواج موفق علاوه بر رضایت جنسی و رابطه مناسب از تعهد نیز برخوردار است (تقی‌یار و پهلوان‌زاده، ۱۳۹۸). به باور آدامز و جونز^۲ (۱۹۹۷) یکی از ارکان اساسی هر نوع ازدواج موفق، تعهد است که به عنوان تصمیمی برای ادامه زندگی زناشویی، ارتباط مؤثر و وابستگی روانی به شریک زندگی تلقی شده است. براین اساس تعهد در ازدواج به سه نوع شامل تعهد نسبت به همسر (یعنی ماندن در رابطه)، تعهد اخلاقی (یعنی مسئولیت‌پذیری در رابطه) و تعهد اجباری (یعنی احساس ناراحتی از ماندن در رابطه)، دسته‌بندی می‌شود (غفوریان قهرمانی و مهدویان، ۱۴۰۰).

برای درک کیفیت و ثبات روابط زناشویی توجه به تعهد در رابطه به همان اندازه رضایت زناشویی حائز اهمیت است. به همین دلیل در مطالعات اخیر همبسته‌های تعهد در رابطه مورد بررسی قرار گرفته‌اند و نتایج حاکی از آن است که عوامل مختلفی بر تعهد زوجین اثر می‌گذارد (مقیم، مرادی، سیدالشهدایی و احمدیان، ۱۴۰۱). در واقع، شواهد مطالعاتی گویای آن است که پیامدهای زناشویی به‌وسیله آسیب‌پذیری‌های بادوام^۳-پیش‌زمینه صفاتی که هر یک از زوجین با خود به ازدواج می‌آورند- از جمله باورهای ارتباطی^۴ (باورهای بین‌فردی) پیش‌بینی می‌شود (ایلدیز-اونل و اوچار^۵، ۲۰۲۳).

الیس^۶ (۲۰۰۳) نیز مدعی بود که بسیاری از واکنش‌های نامطلوب و مشکلات ناشی از باورها و تفکرات غیرمنطقی زوجین است و تا زمانی که این‌گونه افکار تداوم یابند، مشکلات مربوط به رابطه، پذیرش و همراهی نیز ادامه خواهند یافت (ال-تامیمی و ال-هامدان^۷، ۲۰۲۲). باورهای ارتباطی ناکارآمد از نظر اپستین و ایدلسون^۸ (۱۹۸۲) شامل ۱- باور به تخریب‌کنندگی مخالف، به معنای نپذیرفتن، ناراحتی و تفسیر منفی اختلاف نظر، ۲- باور به تغییرناپذیری همسر، اعتقاد به نداشتن توانایی همسر در تغییر رفتارها و تکرار شدن آن‌ها در آینده، ۳- توقع ذهن‌خوانی، انتظار اینکه بدون نیاز به گفتن و اظهارنظر کردن، فرد باید احساسات، افکار و نیازهای همسر خود را بداند، ۴- کمال‌گرایی جنسی، انتظار از همسر در ایجاد رابطه جنسی تام و تمام در همه موقعیت‌ها بدون توجه به وضعیت او و ۵- باور درباره تفاوت‌های جنسیتی، نداشتن درک صحیح از تفاوت‌های شناختی و فیزیولوژیکی زن و مرد، به صورت انتظار یکسان داشتن یا تفاوت‌های مادر-زادی را علت اختلاف دانستن می‌باشد (بلوچ‌زاده خورشانه، عبدی، غفاری و حمیدی‌پور، ۱۴۰۰).

دیگر عاملی که با سازه‌های زناشویی و رابطه سالم در دوران بزرگسالی رابطه دارد، توانایی یا ظرفیت ذهنی‌سازی^۹ است (سانتورو، میدولو، کاستانزو و شایمندی^{۱۰}، ۲۰۲۱؛ فاطمی‌نیا، حسنی، برجعلی و گلشنی، ۱۴۰۱). فوناگی^{۱۱} (۲۰۱۸) براین باور است که ذهنی‌سازی ساختاری چندبعدی است و به عنوان ظرفیت و توانایی انسان برای تفسیر و درک حالات درون روانی خود

1. Lambert & Dollahite

2. Adams & Jones

3. enduring vulnerabilities

4. relationship beliefs

5. Yıldız-Önal & Uçar

6. Ellis

7. Al-Tamimi & Al-Hamdan

8. Eidelson & Epstein

9. mentalization ability

10. Santoro, Midolo, Costanzo & Schimmenti

11. Fonagy

و دیگران مانند افکار، احساسات، قصد و نیت، خواسته‌ها و اهداف فرد تعریف می‌شود. همچنین، به نظر وی، به شناسایی حالات درون روانی که زیربنای رفتار انسان هستند، کمک می‌کند و برای این سازه دو عامل اطمینان و عدم اطمینان^{۱۲} در مورد حالت ذهنی خود و دیگران را مدنظر قرار می‌دهد (دروگر، فتحی‌آشتیانی و اشرفی، ۱۳۹۹).

فیشر، باوکوم، آبراموویتز و باوکوم (۲۰۲۲) طی پژوهشی نشان دادند. بین باورهای بین فردی با رضایت زناشویی و کارکرد خانواده نیز رابطه معنادار بود. ماستی، پینگانی، زاگاریا، ابرتی، ملی، لنزو و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی نشان دادند بین دلبستگی ناایمن با رضایت زناشویی رابطه منفی و معنادار و بین باورهای ارتباطی با رضایت زناشویی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

دی میاگو^{۱۳} (۲۰۲۰) در پژوهشی نشان داد که افراد در توانایی‌های ذهنی پایین امتیاز بالاتری داشتند و در رضایت زناشویی امتیاز کمتری داشتند. همچنین شور، صداقت، حمایت عاطفی و راحتی قوی ترین رابطه را با رضایت زناشویی داشتند. قزلسفلو (۱۳۹۹) نیز در پژوهش خود نشان دادند که چهار خرده مقیاس راهبردهای حفظ رابطه (اطمینان بخشی، باز بودن، تقسیم وظایف و مثبت نگری) و سبک‌های دلبستگی (ایمن، اجتنابی و اضطرابی) می‌توانند تعهد زناشویی را پیش بینی کنند. اگرچه مطالعات متعددی در زمینه تعهد زناشویی طی این سال‌ها انجام شده اما در بررسی‌های به عمل آمده توسط پژوهشگر مطالعه‌ای که به بررسی رابطه توانایی ذهنی‌سازی و باور ارتباطی بر تعهد در رابطه به‌پردازد، یافت نشد، براین اساس این مطالعه با هدف تعیین رابطه بین باورهای بین فردی و ذهنی‌سازی با تعهد در رابطه انجام شد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر پژوهشی توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی مردان و زنان با دامنه سنی ۲۵ الی ۴۵ ساله ساکن شهر تهران بود. لذا با توجه به جامعه نامحدود مردان و زنان با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نفر به روش در دسترس انتخاب گردید.

در این پژوهش محقق برای گردآوری اطلاعات علاوه بر چک‌لیست اطلاعات جمعیت‌شناختی - فرم محقق ساخته از ابزارهای زیر که دارای ویژگی‌های روان‌سنجی معتبر می‌باشند، استفاده شد:

۱- پرسشنامه تعهد زناشویی^{۱۴} آدامز و جونز (۱۹۹۷)

۲- پرسشنامه کنش وری تأملی^{۱۵} فوناگی^{۱۶} و همکاران (۲۰۱۶)

۳- پرسشنامه باورهای ارتباطی^{۱۷} ایدلسن و اپستین^{۱۸} (۱۹۸۲)

پرسشنامه تعهد زناشویی

این پرسشنامه خودگزارش‌دهی به منظور سنجش تعهد در رابطه در سال ۱۹۹۷ به وسیله آدامز و جونز تدوین یافته است و دارای ۴۴ سؤال با ۳ زیرمقیاس تعهد شخصی، تعهد اخلاقی و تعهد ساختاری می‌باشد. نمره گذاری این ابزار براساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای کاملاً مخالفم (با ۱ امتیاز) تا کاملاً موافقم (با ۵ امتیاز) انجام می‌گردد. در مطالعه آدامز و جونز (۱۹۹۷) ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه ۰/۸۹ و زیرمقیاس‌های آن در دامنه ای بین ۰/۶۶ الی ۰/۷۸ محاسبه شده است. مقیمی،

12. certainty & uncertainty

13. DiMaggio

14. Marital Commitment Inventory

15. Reflective Functioning Questionnaire

16. Fonagy

17. Relationship Beliefs Inventory

18. Eidelson & Epstein

مرادی، سیدالشهدایی و احمدیان (۱۴۰۱) نیز ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه را برابر با ۰/۹۰ گزارش کرده اند. پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۵ محاسبه شد.

پرسشنامه کنش وری تأملی

این پرسشنامه خودگزارش دهی به منظور سنجش ذهنی سازی در روابط در سال ۲۰۱۶ به وسیله فوناگی و همکاران تدوین یافته است و دارای ۲۶ سؤال با ۲ زیرمقیاس اطمینان و عدم اطمینان در مورد حالت ذهنی خود و دیگران می باشد. نمره گذاری این ابزار براساس طیف لیکرت ۷ درجه ای کاملاً مخالفم (با ۱ امتیاز) تا کاملاً موافقم (با ۷ امتیاز) انجام می گردد. سازندگان ابزار همسانی درونی زیرمقیاس اطمینان و عدم اطمینان را در نمونه بالینی به ترتیب ۰/۷۷ و ۰/۶۵ و در نمونه غیربالینی به ترتیب ۰/۶۳ و ۰/۶۷ و اعتبار بازآزمایی آن را با فاصله سه هفته برای زیرمقیاس عدم اطمینان ۰/۸۴ و زیرمقیاس اطمینان ۰/۷۵ گزارش کرده اند. در ایران نیز تحلیل عاملی اکتشافی این پرسشنامه دو عامل اطمینان و عدم اطمینان را نشان داد و روای همگرایی آن از طریق همبسته کردن زیرمقیاس های آن با مقیاس ذهن آگاهی (براون و رایان، ۲۰۰۳)، مقیاس دل بستگی بزرگسالان (بشارت، ۱۳۹۲) و مقیاس بیمارستانی اضطراب-افسردگی (مایکلتن و همکاران، ۲۰۰۱) قابل قبول گزارش شد و همسانی درونی آن با ضریب آلفای کرونباخ بین ۰/۶۶ الی ۸۸ محاسبه گردید (دروگر، فتحی آشتیانی و اشرفی، ۱۳۹۹). ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر ۰/۸۱ محاسبه شده است.

پرسشنامه باورهای ارتباطی

این پرسشنامه خودگزارش دهی به منظور سنجش باورهای غیرمنطقی در روابط بین فردی در سال ۱۹۸۲ به وسیله ایدلسن و اپستین تدوین یافته است و دارای ۴۰ سؤال با ۵ زیرمقیاس باور به تخریب کنندگی مخالفت، توقع ذهن خوانی، کمال گرایی جنسی، باور به تفاوت های جنسیتی و باور به عدم تغییر همسر می باشد. نمره گذاری این ابزار براساس طیف لیکرت ۶ درجه ای کاملاً مخالفم (با ۰ امتیاز) تا کاملاً موافقم (با ۵ امتیاز) انجام می گردد. ایدلسن و اپستین (۱۹۸۲) در تحقیق خود نشان دادند که ضریب آلفای کرونباخ این ابزار برای نمره کل و زیرمقیاس های آن در دامنه ای بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۱ در نوسان بوده است. در ایران نیز حیدری، مظاهری و پوراعتماد (۱۳۸۴) همسانی درونی این ابزار را در دامنه ای بین ۰/۴۷ تا ۰/۷۰ گزارش کرده اند (حشمتی، پوراسمعیلی و خداپرست کازرونی، ۱۳۹۸). در مطالعه حشمتی و همکاران (۱۳۹۸) نیز ضریب آلفای کرونباخ این ابزار برابر با ۰/۷۷ محاسبه شد. ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر ۰/۷۶ محاسبه شده است. در این پژوهش برای تحلیل اطلاعات جمعیت شناختی و توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۶ استفاده شد.

یافته های پژوهش

در این بخش به تحلیل و ارزیابی متغیرهای اصلی پژوهش با استفاده از شاخصهای توصیفی آماری پرداخته می شود. نتایج توزیع میانگین تعهد زناشویی در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول (۱): نتایج توزیع میانگین تعهد زناشویی

مؤلفه/متغیر	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
تعهد به همسر	۱۰/۰۰	۴۸/۰۰	۳۲/۲۹	۹/۴۴
تعهد به ازدواج	۱۳/۰۰	۵۲/۰۰	۲۹/۴۱	۹/۳۶
تعهد اجباری	۲۲/۰۰	۹۸/۰۰	۶۵/۹۲	۱۰/۱۴
نمره کل	۴۵/۰۰	۱۹۸/۰۰	۱۲۷/۶۳	۲۸/۳۶

در جدول (۱)، نتایج توزیع میانگین نشان می‌دهد که میزان تعهد زناشویی برابر با ۱۲۷/۶۳ است که این میزان بیشتر از مقدار متوسط و مطلوب عدد ۱۰۰ است. به عبارتی، میزان تعهد زناشویی در سطح بالاتر از متوسط قرار دارد. نتایج توزیع میانگین ذهنی‌سازی در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول (۲): نتایج توزیع میانگین ذهنی‌سازی

مؤلفه/متغیر	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
اطمینان	۱۰/۰۰	۵۹/۰۰	۴۱/۷۷	۱۵/۷۸
عدم اطمینان	۶/۰۰	۳۴/۰۰	۲۸/۳۶	۱۰/۴۵
نمره کل	۱۶/۰۰	۹۳/۰۰	۷۰/۴۸	۲۶/۵۲

در جدول (۲)، نتایج توزیع میانگین نشان می‌دهد که ذهنی‌سازی برابر با ۷۰/۴۸ است. نتایج توزیع میانگین باورهای ارتباطی در جدول (۳) ارائه شده است.

جدول ۳: نتایج توزیع میانگین باورهای ارتباطی

مؤلفه/متغیر	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
باورهای ارتباطی	۴۲/۰۰	۲۳۱/۰۰	۱۸۹/۸۲	۲۶/۵۵

در جدول (۳)، نتایج توزیع میانگین نشان می‌دهد که باورهای ارتباطی برابر با ۱۸۹/۸۲ است و انحراف معیار آن نیز ۲۶/۵۵ می‌باشد.

قبل از تحلیل استنباطی فرضیه‌های پژوهش، لازم است که آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنف بررسی شود که نتایج آن در جدول (۴) ارائه شده است.

جدول (۴): خلاصه نتایج آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش

متغیر	مؤلفه‌ها	آماره آزمون Z	خطای آزمون (Sig.)	نتیجه
تعهد زناشویی		۰/۹۶۰	۰/۵۴۰	تایید
ذهنی‌سازی		۰/۹۶۰	۰/۵۴۰	تایید
باورهای ارتباطی		۰/۹۳۰	۰/۱۵۴	تایید
سطح قابل قبول و مطلوب			>۰/۰۵	

رابطه بین باورهای بین فردی و ذهنی سازی با تعهد در رابطه در زنان و مردان متأهل

نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد که تمام متغیرهای پژوهش و مؤلفه های آنها دارای مقدارخطای آزمون نرمال بزرگ‌تر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می باشند. بنابراین، با اطمینان ۹۵ درصد توزیع این متغیرها نرمال بوده و لذا از آزمون‌های پارامتری برای تحلیل داده‌های و فرضیه‌های پژوهش می‌توان استفاده کرد.

فرضیه ۱: بین باورهای بین فردی و ذهنی سازی با تعهد رابطه، رابطه معناداری وجود دارد.

برای تحلیل این فرضیه فرعی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و نتایج مدل معادلات ساختاری پژوهش (فرضیه اصلی) استفاده شد که نتایج آن در جدول (۵) و (۶) ارائه شده است.

جدول (۵): نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین باورهای بین فردی و تعهد رابطه در افراد

تعهد رابطه				متغیر
نتیجه	سطح معنی داری	خطای آزمون (Sig.)	همبستگی	
تایید	۰/۰۵	<۰/۰۱	**۰/۲۶۱	باورهای بین فردی
تایید	۰/۰۵	<۰/۰۱	**۰/۳۷۲	باور به تخریب‌کنندگی
تایید	۰/۰۵	<۰/۰۱	**۰/۴۱۸	توقع ذهن خوانی
تایید	۰/۰۵	<۰/۰۱	**۰/۴۲۹	تغییرناپذیری همسر
تایید	۰/۰۵	<۰/۰۱	**۰/۳۱۹	کمالگرایی جنسی
تایید	۰/۰۵	<۰/۰۱	**۰/۶۴۱	تفاوت‌های جنسیتی
تایید	۰/۰۵	<۰/۰۱	**۰/۳۲۱	ذهنی سازی
تایید	۰/۰۵	<۰/۰۱	**۰/۴۱۸	اطمینان
تایید	۰/۰۵	<۰/۰۱	**۰/۳۷۹	عدم اطمینان

نتایج جدول (۵) نشان می‌دهد میزان همبستگی بین باورهای بین فردی و تعهد رابطه، رابطه‌ای با مقدار ۰/۲۶۱-، دارای میزان خطای آزمون کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه بین باورهای بین فردی و تعهد رابطه در افراد رابطه معناداری وجود دارد.

نتایج جدول (۵) نشان می‌دهد میزان همبستگی بین ذهنی‌سازی و تعهد رابطه، رابطه‌ای با مقدار ۰/۳۲۱، دارای میزان خطای آزمون کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه بین ذهنی‌سازی و تعهد رابطه در افراد، رابطه معناداری وجود دارد. ضرایب مسیر غیراستاندارد (B) و استاندارد (β) و آزمون آنها (C.R.) در بررسی رابطه بین باورهای بین فردی و تعهد رابطه در افراد رابطه‌ای در جدول (۶) گزارش شده است.

جدول (۶): نتایج ضریب مسیر و آزمون آن در بررسی رابطه بین باورهای بین فردی و تعهد رابطه در افراد

P	C.R.	β	B	مسیر
***	۴/۴۱۹	-۰/۴۱	-۰/۷۱	باورهای بین فردی ← تعهد در رابطه
***	۴/۱۶۹	۰/۴۱	۰/۵۸	ذهنی سازی ← تعهد در رابطه

همانگونه که جدول (۶) نشان می‌دهد آزمون ضریب مسیر باورهای بین فردی و تعهد رابطه در افراد رابطه‌ای معنادار می‌باشد، زیرا مقدار C.R. خارج فاصله (۲ و -۲) می‌باشند. همچنین، مقدار P مدل کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ است. بنابراین، با

توجه به میزان همبستگی (۰/۲۶۱) و ضریب مسیر در حالت تخمین استاندارد (۰/۴۱) نتیجه می‌شود که در سطح معنی داری ۰/۰۵، باورهای بین فردی به صورت مستقیم بر تعهد در رابطه، تأثیر می‌گذارد. همانگونه که جدول (۶) نشان می‌دهد آزمون ضریب مسیر ذهنی‌سازی و تعهد رابطه در افراد رابطه‌ای معنادار می‌باشد، زیرا مقدار C.R. خارج فاصله (۲+ و ۲-) می‌باشند. همچنین، مقدار P مدل کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ است. بنابراین، با توجه به میزان همبستگی (۰/۳۲۱) و ضریب مسیر در حالت تخمین استاندارد (۰/۲۰۵) نتیجه می‌شود که در سطح معنی داری ۰/۰۵، ذهنی‌سازی به صورت مستقیم با تعهد در رابطه، رابطه معناداری دارد.

بحث و نتیجه گیری

بر اساس نتایج حاصل از فصل چهارم نشان داده شد که ذهنی‌سازی به صورت مستقیم و باورهای ارتباطی به صورت معکوس با تعهد در رابطه، رابطه دارند.

در تبیین نتیجه این فرضیه ارتباط بین ذهنی‌سازی و تعهد در رابطه می‌توان گفت که یافته‌های پژوهشی زیادی نشان می‌دهد، ذهنی‌سازی که در روابط اولیه شکل گرفته و تحول یافته است باعث شکل‌گیری مجموعه‌ای از فرض‌ها و انتظارات برای پیش‌بینی کردن روابط دلبستگی محور بعدی زندگی می‌شود (بایرنی، مورفی و کانون^{۱۹}، ۲۰۲۰) و ازدواج در واقع بستر تشکیل و تجربه پیوندهای عاطفی و پیوستن‌ها و گسستن‌های مستمری است که در چارچوب دلبستگی تبیین می‌شود و ارتباط بین دو نفر که باهم ازدواج می‌کنند و در مرکز گروه خانواده قرار می‌گیرند، در حقیقت شامل درهم‌آمیزی دو شخصیت در یک شخصیت پیوسته زناشویی است که با رابطه مراقب اولیه و فرزند قابل مقایسه است، بنابراین ازدواج فرصتی را مهیا می‌کند تا ظرفیت ذهنی‌سازی در روابط میان زن و شوهر تبلور بیرونی پیدا کند. به عبارتی ذهنی‌سازی در آن‌ها منجر به ظرفیت بازنمایی عاطفی، تنظیم هیجان، و کنترل توجه می‌شود که ناشی از احساس فاعلیتی است که در طول ذهنی‌سازی شکل گرفته و منجر به بهبود بخشیدن به روابط بین فردی و کاهش تأثیر منفی سؤتفاهم‌ها در تعاملات آتی می‌شود (ووگت و نورمان^{۲۰}، ۲۰۱۹). بنابراین اگر مراقب اولیه در چارچوب یک ارتباط ایمن توانسته باشد هیجان‌های آنها را به طور دقیق پاسخ دهد، منجر به شکل‌گیری هیجانات سازمان‌یافته و تعدیل هیجان‌های منفی در آن‌ها می‌شود، و هریک از زوجین در تعاملات بعدی، می‌تواند رفتارهای خود و دیگری را در قالب حالت‌های ذهنی درک کند، و همچنین خود و دیگری را به عنوان افرادی که مالک دنیای ذهنی جداگانه هستند، در نظر بگیرد. به عبارتی ذهنی‌سازی در آن‌ها منجر به ظرفیت بازنمایی عاطفی، تنظیم هیجان، و کنترل توجه می‌شود که ناشی از احساس فاعلیتی است که در طول ذهنی‌سازی شکل گرفته و منجر به بهبود بخشیدن به روابط بین فردی و کاهش تأثیر منفی سؤتفاهم‌ها در تعاملات آتی می‌شود (فوناگی و بیتمن^{۲۱}، ۲۰۱۶). از آنجایی که یک ارتباط بین فردی متعادل، منجر به ایجاد نگرش‌های مثبت نسبت به یکدیگر، کاهش تعارضات و مناقشات بین فردی، توسعه موارد موافق و هماهنگی و کمک به حل مسائل و مشکلات طرفین در یک رابطه بین فردی می‌شود، بنابراین انتظار می‌رود که اگر زوجین در طول دوره تحولی خود به ظرفیت ذهنی‌سازی دست پیدا کرده باشند می‌توانند تعاملات سازگارانه‌تر در نتیجه رضایت زناشویی بیشتری را در ارتباط با همسر خود تجربه کنند.

همچنین در تبیین نتیجه رابطه بین باورهای بین فردی و تعهد در رابطه می‌توان گفت که مارک و همکاران (۲۰۱۱) معتقدند که باورهای ارتباطی نقش اساسی در کارکردهای ارتباطی و الگوهای ارتباطی زوجها دارند. ویلویی (۲۰۱۵) معتقد است که باورهای ارتباطی از طریق مکانیسم‌های متعدد بر روابط و فرآیندهای ارتباطی زوجین تأثیر می‌گذارد و برای سازگاری و ناسازگاری آماده می‌شود. این نتایج حاکی از نقش تأثیرگذار باورهای ارتباطی در الگوهای ارتباطی زوجین است و رابطه آنها

19. Byrne, Murphy & Connon

20. Vogt & Norman

شامل موفقیت یا شکست زندگی زناشویی است. الیس (۲۰۰۳) مدعی بود که بسیاری از واکنش‌های نامطلوب و مشکلات، ناشی از باورها و تفکرات غیرمنطقی زوجین است و تا زمانی که این گونه افکار تداوم یابند، مشکلات مربوط به رابطه، پذیرش و همراهی نیز ادامه خواهند یافت (ال‌تامیمی و ال‌هامدان، ۲۰۲۲). در واقع باورهای ارتباطی ناکارآمد می‌توانند در زندگی زناشویی بسیار مشکل‌ساز باشند. این باورها گرایش‌هایی هستند که باعث می‌شوند فرد در ارتباط با همسر خود در زندگی زناشویی به شیوه‌ای ناکارآمد و غیرمنطقی برخورد کند و باعث بروز مشکلات جدی‌تر در روابط گردد. در مقابل، باورهایی نظیر اینکه همسران تغییرپذیرند، در اغلب مواقع موجب حفظ ارتباط شده و به تداوم رابطه کمک می‌کند (حشمتی، پوراسمعیلی و خداپرست کازرونی، ۱۳۹۸).

این باور که «اختلاف مضر است» در زوجین منجر به اختلاف نظر می‌شود و عدم توافق رسمی با مسائل اساسی ناسازگار تلقی می‌شود. با معنای مبهم خود، سطحی از محافظت در برابر رویاهای دردسرساز و سایر سوء تفاهم‌ها ایجاد می‌کند. وقتی زوجین این باور غیرمنطقی را که «اختلافات مضر است» کنار بگذارند و بتوانند مشکلاتشان را به طور سازنده حل کنند، تعهدشان به زندگی زناشویی افزایش می‌یابد (هان و همکاران، ۲۰۲۲).

در زمینه روابط زناشویی، کمال گرایی افراطی باعث می‌شود که زوجین انتظارات خاصی را از همسر خود داشته باشند و روابط خود را بر اساس خواسته‌های خود ارزیابی کنند. دوری از یک مکان خوب باعث می‌شود مرد افسرده شود و همسرش را سرزنش کند. سازمان دهندگان می‌خواهند همه جنبه‌های زندگی به آرامی پیش برود (گروگان و همکاران، ۲۰۲۱) و چنین نگرشی تعارض زناشویی را افزایش می‌دهد. در یک نگاه کلی می‌توان گفت که مهم‌ترین شاخص برای کمال گرایی نسبت به همسر، معیارهای عالی، انتظارات بالا برای عملکرد و رفتار همسر است.

در ریشه‌یابی زمینه‌های ایجاد «توقع ذهن خوانی» به عنوان یک باور غیر منطقی، دو عامل نقش اساسی دارند یکی از علت‌ها عدم شناخت زوجین از ویژگی‌های جنس مخالف است و دومین عامل به مجهز نبودن زوجین به مهارت‌های ارتباطی به ویژه مهارت‌های کلامی و خود ابرازی آنها برمی‌گردد. این دو عامل به شدت بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند و یکدیگر را در یک زمینه تقویت می‌کنند. تحقیقات علمی نشان می‌دهد که ۷۰ درصد از زندگی یک فرد صرف برقراری ارتباط با دیگران می‌شود، اما تنها ۱۰ درصد از افراد توانایی برقراری ارتباط موثر را دارند و ۹۰ درصد افراد فاقد این مهارت هستند (چانگ، جین و لین، ۲۰۲۱).

مشکلات مربوط به جمع‌آوری اطلاعات که ناشی از عدم انگیزه کافی نمونه‌های مورد مطالعه و همکاری کم آنان بود. یکی از محدودیت‌های عمده‌ی این پژوهش استفاده از پرسشنامه به عنوان ابزار گردآوری داده است که به دلیل محدودیت ذاتی آن، این ابزار به تنهایی اطلاعات عمیقی را به دست نمی‌دهد؛ با توجه به متفاوت بودن فرهنگ و شرایط خاص افراد نمونه این پژوهش، نتایج این پژوهش قابل تعمیم به دیگر افراد و شهرهای دیگر نیست. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی تا حد امکان از پرسشنامه‌های یا سوالات کمتر استفاده گردد، تا بدین وسیله هم میزان همکاری شرکت‌کنندگان را بالا برد و هم از خستگی آنها و نحوه پاسخ‌گویی مبتنی بر میزان کم دقتی جلوگیری به عمل آورد. لذا متغیرهای روانشناختی دیگر و روش مصاحبه عمیق پیشنهاد شود.

منابع

- [۱] بلوچ زاده خورشانه، سعید؛ عبدی، منصور؛ غفاری، جلیل و حمیدی پور، رحیم. (۱۴۰۰). مقایسه اثربخشی آموزش‌های قبل از ازدواج به روش برنامه آگاهی و انتخاب بین فردی و رویکرد چندبعدی بومی نگر بر اضطراب/اجتناب دلبستگی و تمایزیافتگی در افراد متقاضی طلاق. *مجله دانشکده پزشکی مشهد*، ۶۴(۱)، ۲۴۴۷-۲۴۳۵.
- [۲] تقی‌یار، زهرا و پهلوان‌زاده، فرشاد. (۱۳۹۸). بررسی اثربخشی رویکرد روایت درمانی بر تعهد زناشویی و رضایت جنسی زنان. *مجله دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۲۰(۲)، ۱۲۰-۱۱۰.
- [۳] دروگر، الهه؛ فتحی‌آشتیانی، علی و اشرفی، عماد. (۱۳۹۹). اعتباریابی و پایایی سنجی فارسی پرسشنامه ذهنی سازی. *مجله روانشناسی بالینی*، ۱۲(۱)، ۱-۱۲.
- [۴] حشمتی، رسول؛ پوراسمعیلی، اصغر و خداپرست کازرونی، سارا. (۱۳۹۸). مقایسه آسیب‌پذیری‌های بادوام: باورهای ارتباطی زوجین عملکرد خانواده اصلی و روان رنج‌جویی در بین زنان و مردان متقاضی طلاق. *مجله مطالعات زن و خانواده*، ۷(۱)، ۱۵۸۸-۱۷۸.
- [۵] فاطمی‌نیا، محدثه؛ حسنی، فریبا؛ برجعلی، احمد و گلشنی، فاطمه. (۱۴۰۱). نقش میانجی هوش هیجانی در تبیین روابط علی بین نظریه ذهن و انعطاف‌پذیری شناختی با رگه‌های اختلال شخصیت مرزی در نوجوانان. *مجله روش‌ها و مدل‌های روانشناختی*، ۱۳(۵۰)، ۱۵۰-۱۳۴.
- [۶] غفوریان قهرمانی، صفورا و مهدویان، علیرضا. (۱۴۰۰). پیش‌بینی رضایت زناشویی براساس متغیرهای همدلی، تعهد زناشویی و سبک‌های دلبستگی در زنان متأهل شهر تهران. *مجله روانشناسی بالینی و شخصیت*، ۳۷(۶)، ۸۰-۷۱.
- [۷] مقیمی، سنبل؛ مرادی، امید؛ سیدالشهدایی، اسرین و احمدیان، حمزه. (۱۴۰۱). بررسی اثربخشی مدل علی تعهد زناشویی بر کیفیت روابط زناشویی. *ماهنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران*، ۵(۱۱)، ۴۵۷۸-۴۵۴۸.
- [8] Al-Hamdan, M., & Al-Tamimi, R. (2023). Mindfulness and Work Experience Associated with Quality of Life among Divorced Women in Kuwait. *North American Journal of Psychology*, 25(2).
- [9] Ballespi, S., Vives, J., Alonso, N., Sharp, C., Ramirez, M. S., Fonagy, P., & Barrantes-Vidal, N. (2019). To know or not to know? Mentalization as protection from somatic complaints. *PLoS One*, 14(5), e0215308.
- [10] Bahtiyar, B., & Gençöz, T. (2023). The association between perceived parenting and adulthood anxiety: The mediator roles of emotion regulation, shame and anger. *Current Psychology*, 42(12), 9953-9962.
- [11] Clyde, T. L., Hawkins, A. J., & Willoughby, B. J. (2020). Revising premarital relationship interventions for the next generation. *Journal of Marital and Family Therapy*, 46(1), 149-164.
- [12] Chiang, B., & Purdon, C. (2023). A study of doubt in obsessive-compulsive disorder. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 80, 101753.
- [13] Hayden, J. A., Ellis, J., Ogilvie, R., Stewart, S. A., Bagg, M. K., Stanojevic, S., ... & Saragiotto, B. T. (2021). Some types of exercise are more effective than others in people with chronic low back pain: a network meta-analysis. *Journal of physiotherapy*, 67(4), 252-262.
- [14] Johnson, B. N., Kivity, Y., Rosenstein, L. K., LeBreton, J. M., & Levy, K. N. (2022). The association between mentalizing and psychopathology: A meta-analysis of the reading the mind in the eyes task across psychiatric disorders. *Clinical Psychology: Science and Practice*.
- [15] Liu, S., Wan, J., Liang, Q., Tian, Y., Fan, F., Chen, J., ... & Zhang, X. (2022). Obsessive-compulsive disorder in Chinese methamphetamine patients: Prevalence, demographics, and clinical characteristics. *The American Journal on Addictions*.
- [16] Liu, J., Cao, L., Li, H., Gao, Y., Bu, X., Liang, K., ... & Gong, Q. (2022). Abnormal resting-state functional connectivity in patients with obsessive-compulsive disorder: A systematic review and meta-analysis. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 104574.

- [17] Melli, G., Bulli, F., Doron, G., & Carraresi, C. (2018). Maladaptive beliefs in relationship obsessive compulsive disorder (ROCD): Replication and extension in a clinical sample. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 18, 47-53.
- [18] Melli, G., Caccico, L., Micheli, E., Bulli, F., & Doron, G. (2024). Pathological narcissism and relationship obsessive-compulsive disorder (ROCD) symptoms: Exploring the role of vulnerable narcissism. *Journal of Clinical Psychology*, 80(1), 144-157.
- [19] Runge, K., Reiser, M., Feige, B., Nickel, K., Urbach, H., Venhoff, N., ... & Endres, D. (2023). Deep clinical phenotyping of patients with obsessive-compulsive disorder: an approach towards detection of organic causes and first results. *Translational Psychiatry*, 13(1), 83.
- [20] Sloover, M., van Est, L. A., Janssen, P. G., Hilbink, M., & van Ee, E. (2022). A Meta-analysis of Mentalizing in Anxiety Disorders, Obsessive-Compulsive and Related Disorders, and Trauma-and Stressor Related Disorders. *Journal of Anxiety Disorders*, 102641.
- [21] Santoro, G., Midolo, L. R., Costanzo, A., Cassarà, M. S., Russo, S., Musetti, A., & Schimmenti, A. (2021). From parental bonding to problematic gaming: The mediating role of adult attachment styles. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 9(3), 1-19 .
- [22] Yıldız-Önal, Y., & Uçar, S. (2023). Relationship Beliefs and Communication Skills in Turkish Married Individuals: Examining the Mediating Role of Partner Accommodation Behavior and Emotional Dependency. *Journal of Family Issues*, 44(7), 1716-1732.